

Familiestyrelsen
familiestyrelsen@famstyr.dk

2011-05-01

Vedrørende vielsesattestens kønsbetegnelser, der afslører, hvis en ægtefælle har fået kønsskifte efter ægteskabets indgåelse

LGBT Danmark, Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner henviser til og gør opmærksom på

1. Den østrigske forvaltningsdomstols dom af 29. november 2010, der fastslog, at det var ulovligt, at en vielsesattest, hvor den ene ægtefælle har fået kønsskifte anvendte de kønsbestemte betegnelser "Mand" og "Kvinde", og at "manden (den tidligere mand)" skulle anføres først, idet det derved af vielsesattesten kunne ses, at den ene ægtefælle havde fået foretaget kønsskifte, og hvem af dem det var.¹
2. Danske vielsesattester² indeholder de kønsbetegnende ord "Kvinden" og "Manden" før navnene på de to personer, der har indgået ægteskab.
3. Ægteskabsloven³ taler om "Ægtefæller" og "Parterne" og henviser i sprogbrugen således ikke til personernes køn.
4. Ægteskabsvejledningen⁴ taler ligeledes om "Ægtefæller" og "Parterne".
5. Lovbekendtgørelse om ægteskabets retsvirkninger⁵ omtaler i §§ 1 og 2 "mand og hustru" og § 11 "hustru".
6. Den 29. maj 2007 svarede daværende minister for familie- og forbrugeranliggender, Carina Christensen på spørgsmål 1 af 3. maj 2007 under behandling af beslutningsforslag B 76 om en ægteskabslov, der ligestiller homoseksuelle med heteroseksuelle, at begrebet ægteskab ikke er defineret i den nugældende lovgivning, men at definitionen af ægteskab er en retlig forbindelse mellem en mand og en kvinde, der stiftes ved en offentlig akt, vielse.⁶

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

7. Den 18. december 2007 svarede daværende justitsminister, Lene Espersen på spørgsmål 26 af 30. november 2007 om dokumentation for, at ægteskab er en institution mellem en mand og en kvinde, med en henvisning til det ovenfor anførte spørgsmål og henviste endvidere til, at der i lov om ægteskabets retsvirkninger §§ 1, 2 og 11 nævnes "manden og hustruen".⁷
8. Ægteskabsvejledningens afsnit 2.8.2. Kønskifte⁸, anfører, at det anerkendes, at en person kan skifte køn og efter kønsskiftet betragtes som tilhørende det nye køn og kan indgå ægteskab med en person af sit tidligere køn.
9. Den 29. maj 2008 svarede daværende justitsminister, Lene Espersen på spørgsmål 3 af 21. april 2008 under behandling af lovforslag L 67 om forslag til lov om ægteskab mellem to personer af samme køn, at den ene ægtefælles kønskifte efter ægteskabsloven ikke er en skilsmissegrund og henviste til det af Justitsministeriet den 28. maj 2008 udarbejdede notat om opretholdelse af et ægteskab/registreret partnerskab, når den ene ægtefælle/partner har fået foretaget kønskifte, hvoraf det også fremgik, at Familiestyrelsen i sin administrative praksis lægger til grund, at det er de almindelige regler om opløsning af et ægteskab/registreret partnerskab, der finder anvendelse også i tilfælde, hvor spørgsmålet om opløsning af ægteskabet/partnerskabet opstår efter, at den ene ægtefælle/partner har fået foretaget kønskifte.⁹

På baggrund af ovennævnte konstaterer foreningen,

- I. at et ægteskab historisk set anses for at bestå af en mand og en kvinde, selv om der i lovgivningen overordnet anvendes betegnelserne "ægtepar" og "ægtefæller",
- II. at der som betingelse for tilladelse til kønskifte ikke kræves, at den pågældende er enlig, eller at et ægteskab/registreret partnerskab er opløst, og
- III. at det i en vielsesattest ikke alene kan ses, hvis den ene ægtefælle efter ægteskabets indgåelse har fået foretaget et kønskifte, men også hvem af ægtefællerne, der har fået det foretaget.

Da en vielsesattest i mange sammenhænge skal fremvises og/eller vedlægges som bilag i ansøgninger og i andre sammenhænge bruges som dokumentation, afsløres det over for uvedkommende, at den ene ægtefælle efter ægteskabets indgåelse har fået foretaget et kønskifte, og hvem af ægtefællerne, der har fået det foretaget.

Da Familiestyrelsen allerede har givet tilladelse til kønskifte, uden forudgående ophævelse af ægteskabet, må det endvidere konstateres, at problemet rent faktisk har været til stede, selv om det måske ikke har været fremført af de pågældende.

Det må endvidere forventes, at der vil opstå flere tilfælde i de kommende år.

Med den østrigske dom finder foreningen derfor anledning til at påpege det uheldige i, at den danske vielsesattest indeholder kønsbetegnelserne "Kvinden" og "Manden" om de to parter, der indgår ægteskab.

De anvendte kønsbetegnelser indebærer, at kønsbetegnelsen på den ene ægtefælle vil være forkert i de tilfælde, hvor et ægtepar efter den enes kønsskifte får udstedt en ny vielsesattest.

Hvis rækkefølgen af ægtefællerne i vielsesattesten efter en fjernelse af de nævnte kønsbetegnelser forbliver uændret, vil det, hvis den ene ægtefælle har fået foretaget kønsskifte, fortsat afsløres hvem af dem, der har fået det foretaget.

Foreningen henstiller derfor, at den danske vielsesattest ændres således,

- a) at kønsbetegnelserne "Kvinden" og "Manden" anvendes, så kønsbetegnelserne svarer til parternes faktuelle køn, eller
- b) at kønsbetegnelserne "Manden" og "Kvinden" helt udelades, så der i vielsesattesten kommer til at stå: Ægteskab er indgået [dato og sted] mellem [navne, personnummer, fødested] og [navne, personnummer, fødested] på samme måde, som i KL's blanket "Aftale om vielse"¹⁰, og
- c) at rækkefølgen, parterne anføres i vielsesattesten, bestemmes alfabetisk eller efter deres alder.

Med de foreslåede ændringer vil det, hvis den ene ægtefælle i et ægteskab efter ægteskabets indgåelse får foretaget et kønsskifte, ikke afsløres hvem af ægtefællerne, der har fået foretaget kønsskiftet.

Det forudsættes, at alle øvrige blanketter vedrørende vielse ændres på tilsvarende vis.

Med venlig hilsen

LGBT Danmark

Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner

Søren Laursen
Retspolitisk talsperson

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

NYGADE 7 • POSTBOKS 1023 • 1007 KØBENHAVN K • TLF. 33 13 19 48
LBL@LBL.DK • WWW.LGBT.DK

¹ Den østrigske forvaltningsdomstol – Der Verwaltungsgerichtshof – afsagde den 29. oktober 2010 dom. På tysk.

http://archive.equal-jus.eu/627/1/20101129_AT_VwGH-Heiratsurkunde-trans-2010_17_0042.pdf

Resume af dommen på engelsk på Equal

<http://archive.equal-jus.eu/627>

² **KL's blanket: VI 045 - Vielsesattest (04/06)**

<http://www.klxml.dk/KLB/Blanket/Gaelder/vi045.pdf>

KL's blanketoversigt vedrørende vielse

<http://www.kl.dk/Vejledninger-og-varktojer/Artikler/33911/2009/02/Vielse>

³ **Ægteskabsloven på Retsinformation**

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=31944>

⁴ **Ægteskabsvejledningen på Retsinformation**

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=31950>

5 Lovbekendtgørelse om ægteskabets retsvirkninger på Retsinformation

§ 1. Mand og hustru skal være hinanden til støtte og i fællesskab varetage familiens tarv.

§ 2. Det påhviler mand og hustru gennem pengeydelse, gennem virksomhed i hjemmet eller på anden måde, at bidrage, hver efter sin evne, til at skaffe familien det underhold, som efter ægtefællernes livsvilkår må anses for passende. Til underholdet henregnes, hvad der udkræves til husholdningen og børnenes opdragelse såvel som til fyldestgørelse af hver ægtefælles særlige behov.

§ 11. Under samlivet er hver af ægtefællerne i forhold til tredjemand berettiget til på begges ansvar at indgå sådanne retshandler til fyldestgørelse af den daglige husholdnings eller børnenes fornødenheder, som sædvanlig foretages i dette øjemed. Samme ret har hustruen med hensyn til sædvanlige retshandler til fyldestgørelse af sit særlige behov. De her nævnte retshandler anses for indgåede på begge ægtefællers ansvar, hvis ikke andet fremgår af omstændighederne.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=59198>

⁶ **Spørgsmål 1 og tilhørende svar under beslutningsforslag B 76 om at indføre en ægteskabslovgivning, som ligestiller homoseksuelle med heteroseksuelle**

Folketingets journal

<http://www.ft.dk/samling/20061/beslutningsforslag/b76/spm/1/index.htm>

Spørgsmålet og svaret i pdf-format

<http://www.ft.dk/samling/20061/beslutningsforslag/b76/spm/1/svar/338814/379747.pdf>

⁷ Spørgsmål 26 af 30. november 2007 om dokumentation for at ægteskab er en institution mellem en mand og en kvinde

Folketingets journal

<http://www.ft.dk/samling/20072/almdel/reu/spm/26/spg/365189/index.htm>

Spørgsmålet og svaret i pdf-format

<http://www.ft.dk/samling/20072/almdel/reu/spm/26/spg/365189/index.htm>

⁸ Ægteskabsvejledningen, afsnit 2.8.2. Kønsskifte

Det anerkendes, at en person kan skifte køn ved f.eks. at få foretaget kastration og kønsmodificerende indgreb.

Efter kønsskifte betragtes den kønsskiftede som tilhørende det nye køn, bl.a. i relation til registrering i CPR, cpr-nummer, fornavn mv. Herefter kan den kønsskiftede indgå ægteskab med en person af sit tidligere køn.

Et kønsskifte foretaget i Danmark anerkendes af Sundhedsstyrelsen, der sørger for, at den kønsskiftede i CPR registreres med sit nye køn. Kommunen kan derfor som udgangspunkt lægge oplysningerne i CPR om parternes køn til grund.

Hvis et kønsskifte er foretaget i udlandet, er det ligeledes Sundhedsstyrelsen, der tager stilling til anerkendelse af det. Parterne skal fremlægge dokumentation for, at Sundhedsstyrelsen har anerkendt kønsskiftet. Til brug for Sundhedsstyrelsens vurdering af kønsskiftet skal parterne fremlægge følgende:

Erklæring fra den læge, der har gennemført indgrebet samt erklæring fra en dansk speciallæge i gynækologi, som har foretaget en klinisk undersøgelse af den pågældende, både indvendigt og udvendigt.

Ved kønsskifte fra mand til kvinde skal erklæringen indeholde følgende oplysninger:

- om kønskirtlerne er fjernet (orchidektomi),
- om penis er fjernet (penektomi),
- og om vaginoplastik og tildannelse af kønslæber er foretaget.

Erklæringen bør endvidere indeholde oplysninger om den pågældendes hormonale status.

Ved kønsskifte fra kvinde til mand stilles ikke specifikke krav til erklæringens indhold. Det er dog en forudsætning for kønsskiftet, at både livmoder og æggestokke er fjernet. Der bør endvidere fremlægges oplysninger om den pågældendes hormonale status.

Det bemærkes, at kastration eller tilladelse til ændring af fornavn ikke i sig selv er tilstrækkelig til at anerkende et kønsskifte.

Der henvises til Sundhedsstyrelsens »Vejledning om kastration med henblik på kønsskifte«, som findes på www.retsinfo.dk og www.familiestyrelsen.dk.

⁹ Spørgsmål 3 og tilhørende svar under behandling af lovforslag L 67 om forslag til lov om ægteskab mellem to personer af samme køn

Folketingets journal vedrørende spørgsmålet og svaret

<http://www.ft.dk/dokumenter/tingdok.aspx?samling/20072/Lovforslag/L67/spm/3/index.htm>

Spørgsmålet og svaret i pdf-format

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

<http://www.ft.dk/samling/20072/lovforslag/l67/spm/3/svar/554084/565867.pdf>
Justitsministeriets notat af 28. maj 2008 opretholdelse af et ægteskab/registreret partnerskab, når den ene ægtefælle/partner har fået foretaget kønsskifte
<http://www.ft.dk/samling/20072/lovforslag/l67/spm/3/svar/554084/565866.pdf>

¹⁰ **KL's blanket: VI 089 - Aftale om vielse (04/02)**
<http://www.klxml.dk/KLB/Blanket/Gaelder/vi089.pdf>